

**UNDERVISNINGS
MINISTERIET**
UDDANNELSES
STYRELSEN

Billedkunst

Billedkunst

Billedkunst

Billedkunst

Evaluering af sommereksamen 2011

Censurers og eksaminatorers tilbagemeldinger

Lærere, der har haft elever til eksamen i billedkunst, og censorer ved eksaminerne blev af fagkonsulenten bedt om at give en kort, skriftlig vurdering af forløbet ved den mundtlige eksamen. Det var første gang, elever var til eksamen efter den justerede læreplan, og erfaringer med fremlæggelse af eksamensprojektet på C-niveau var derfor af særlig interesse. Rigtig mange kolleger skrev imidlertid også om årets arbejde med eksamensprojektet, og disse kommentarer er medtaget her.

Nedenfor er citeret udpluk af kollegernes kommentarer, dog er navne på skoler, hold og lærere anonymiserede. Jeg har brudt kommentarerne op og sat dem sammen i følgende hovedafsnit: eksamensprojektet, portfoliooprøven og prøven som helhed. Dette af hensyn til overskueligheden.

Langt de fleste kolleger, censorer som eksaminatorer, er tilfredse med tilføjelsen af et eksamensprojekt i læreplanen for C-niveau. Et gennemgående negativt omtalt forhold i forbindelse med eksamensprojektet på C-niveau er dog, at det optager meget undervisningstid. Mange finder det svært stadig at opfylde læreplanens krav til undervisningens indhold, når der også skal afsættes tid til eksamensprojektet. Flere kolleger har imidlertid medsendt forslag til tilrettelæggelse af undervisningen, mens andre har forslag til elementer, som de mener bør udgå af læreplanen.

Nogle kolleger påpeger, at arbejdet med eksamensprojektet og fx analysestrategier vil være oplagte temaer for efteruddannelse.

Tilbagemeldingen fra censorer og eksaminatorer vil indgå i den fortsatte diskussion om og implementering af læreplanen samt justeringer af vejledninger.

Tak til alle, der har svaret.

René Bühlmann
Fagkonsulent
August 2011

I. Eksamensprojektet

I.1 Projektperioden

I.2 Tema, individuelt eller fælles

I.3 Afvikling af prøven

I.1 Projektperioden

Projektfasen forløb ok mht. projektbeskrivelse, godkendelse og proces. Men jeg kæmpede meget med at forhindre halvdelen af eleverne i at lave et plancheaftigt produkt som lige så godt kunne fungere som illustrationer til et oplæg i samfundsfag eller historie. Valg af kunstnerisk strategi var en udfordring for mange af eleverne.

Jeg har bedt dem om at forholde sig til en stilperiode eller et andet emne i pensum til deres projekt, og da vi sidst havde arbejdet med kubisme, var der en del, der med held bragte dette emne med ind i deres billeder og skulpturer. Et par stykker arbejdede med spontant abstrakte udtryk. Så de, der havde været med i hele processen, der startede fra 31. marts, klarede sig godt, mens de, der med fravær fik tilsvarende mindre udbytte og tynde projekter.

Eksamensprojekterne har taget en del tid fra andre forløb i undervisningen - typisk har arkitekturprojektet været amputeret sammenlignet med tidligere erfaringer. På den vis peger resultaterne af dette års undervisning mod, at læreplanen nu er for omfattende, i forhold til hvad der er realistisk i den reelle undervisning.

Personligt har jeg valgt at lade mine elever arbejde med eksamensprojektet som det næstsidste forløb (før arkitektur), hvilket har haft de to fordele, at værkerne var færdige til forårsudstillingen/-koncerten.

Jeg lagde jo eksamensprojektperioden sidst i undervisningsperioden, det fungerede ikke. Da eleverne vidste, de ikke kom til eksamen i billedkunst prioriterede de eksamen-/årsprøvefag, hvilket resulterede i halvfærdige projekter. Næste år vil jeg lægge projektet således, at vi kan lave en udstilling samtidig med musiks forårskoncert, jeg tror det betyder meget for kvaliteten af projekterne, at vi arbejder hen mod en udstilling.

Holdene vedtog meget tidligt dvs. allerede i oktober- et fælles emne for projektet. Med jævne mellemrum arbejdede vi derefter med projektet som overskrift. Fordelen ved dette er, at den enkelte får en betydelig frihed, men inden for en ramme. Ydermere bevirker denne tilgang, at det er muligt at holde fælles oplæg, der i betydelig grad er relevante for alle. En anden gevinst er, at det er muligt at fortage meningsfulde, projektrelevante evalueringer over det meste af skoleåret. Eksaminerne forløb tilfredsstillende. Jeg var i særlig grad tilfreds med, at ingen dumpede, hvilket måske skyldes at Projektet var kontrollérbart og fordelt over så lang tid.

Der blev i slutningen af skoleåret afsat fem moduler á 90 minutter til projektet, som jeg bestemte skulle udarbejdes i selvvalgte materialer under temaet "rum". Der skulle indgå ca. 50 % research og teori til inspiration for elevernes egne projekter.

Vi har haft glæde af ikke at lægge projekterne allersidst i undervisningen, jvf. mødet i Middelfart - så de var afsluttede - og af, at de indgik i en fælles installation, som de også kunne indtage - den form arbejder vi videre med.

I.2 Tema, individuelt eller fælles

Holdet havde valgt et tema som udgangspunkt: Magt og afmagt.

De fleste af vores klasser har haft et fælles projekt, en installation, hvor hver gymnasieelev/kursist har bidraget med et "hus", en enhed til installationen.

Holdene havde ikke et fælles tema. Dette betød, at der var stor variation i deres valg af emner.

Læreren havde formuleret 4 vidt forskellige problemformuleringer, som hf-eleverne kunne vælge imellem. Alle 4 opgaver gav eleverne særdeles gode muligheder for at gå i dybden med både den teoretisk-analyserende del og den praktiske dimension.

Fra en censor: Begge hold havde arbejdet med et fælles tema for eksamensprojekterne, hvilket hævede det teoretiske niveau, tror jeg. I hvert fald for de svagere elever/kursister. (Emnerne var vanitas og menneskekroppen).

Fra en undervisningsbeskrivelse:

Projekt med udgangspunkt i begrebet "Solen":

NN/solmasker

NN/offentlig skulptur på Store Torv Aarhus

NN/højhus

NN/lyskasser

NN/billedserie (foto)

NN/stop.motion film om dagens (solens) gang

NN/smelteskulptur

NNN/ameterasu-skulptur

NN/tårn

NN/maleri (pointillisme-abstrakt)

NN/maleri (Skoll)

NN/maleriserie solnedgang

NN/maleriserie solstråler

NN/fotoserie

Fra årets arbejde:

1.g bk EKSAMENSPROJEKT: RUM

Elevnavn	Emneområde	Teori/research/kilder	Praktisk	Problemformulering (teoretisk og praktisk)
	Skulptur			Hvordan kan billedhuggere skildre en skulpturs opståen?
	Arkitektur: C.F.Møller			Påvis nye tendenser i tegnestuens ideer
	Kunst i offentlige rum (gader)			Påvis, hvilke effekter kunst har i det valgte offentlige byrum
	Lewis Carroll- <i>Alice i Eventyrland</i> i bog, tegneserie og film			Påvis brug af proportioner og perspektiv i udvalgte medier fra børnebogen
	Rumlighed i arkitektur			Påvis Peis opbygning af rum
	Skulptur, ler			Påvis, hvordan verdensrummet kan gengives bl.a. mytologisk
	Åbne og lukkede rum	www.sculpture		Påvis, hvordan åbne og lukkede rum er effektskabende
	Byrum			Påvis, hvordan gågaden i Hillerød skaber mere eller mindre vellykkede byrum
	Skulptur i delvist lukkede rum			Påvis virkningerne af skulptur i mere eller mindre lukkede rum
	Maleri			Påvis rumlige effekter i maleri
	Street art			Påvis, hvilke effekter forskellige dimensioner giver i street art
	Maleri med perspektiv	Edvard Munch: Skriget	Parafrase af Skriget	Påvis, hvordan perspektiv og dybde giver visuelle effekter
	Billeder med		Foto	Påvis virkningerne af

	beskæringer			be- og afskæringer
	Maleri med rum			Påvis, hvordan der kan skabes rumførelse i forskellige former for malerier
	Street art	Tacheles		Påvis, hvordan street arts effekter i kulturhuset Tacheles, Berlin.
	Symbolistiske skulpturer	www.vejenkunstmuseum.dk . Skulpturer af Niels Hansen Jacobsen	Ler	Analyser symbolistisk skulpturkunsts udtryksmuligheder
	Rumskabende arkitektur i byrum			Påvis arkitekturens rumskabende muligheder og effekter i offentlige byrum
	Street art	www.	Tegning	Påvis virkningerne af tredimensionelle effekter i street art
	Tegning med beskæringer			Påvis virkningerne af forskellige beskæringer i et billede
	Maleri med rum			Giv nogle eksempler på rumopbygning
	Street art			Hvordan påvirker street art byrum?
	Street art	www.	Tegning	Hvilke virkninger giver tredimensionelle effekter i byrum
	Street art			Hvordan påvirker street byrum?
	Maleri med rum			Giv eksempler på rumopbygning i maleri (eget og andres)
	Arkitektur			Påvis nogle muligheder for rumopbygning
	Arkitektur med indretning	Artikel fra Bo Bedre om ombygning af parcelhus	Nyindretning af traditionelt parcelhus	Hvordan kan man indrette moderne parcelhuse i.f.t. traditionelle?

	Perspektiv og gradienter	Lise Gotfredsen: Billedets formsprog	Tegning	Hvilke virkninger giver forskellige placeringer af gradienter?
	Maleri med perspektiv	Rafael: Skolen i Athen, div. analyser		Påvis hvordan perspektiv og dybdeillusion skaber visuelle effekter

I.3 Afvikling af prøven

Fra eksaminator:

Plus oplevelse: eleverne var alle (undtagen én) forberedte på deres fremlæggelse af deres eksamensprojekt, og samtalen fungerede også rigtig godt. Min censor var meget imødekommende både ift. eksamensprojektet og ift. de andre spørgsmål. Og havde stor forståelse for elevernes niveau (c-niveau).

Jeg har været eksamenscensor ved både c-niveau og b-niveau i billedkunst.

Det har været en stor fornøjelse at se elevers besvarelser af eksamensprojekterne på begge niveauer, fordi projekterne afspejler et færdigt praktisk produkt ud fra en teoretisk indfaldsvinkel - inspiration. For alle projekters vedkommende har der været tale om en enhed: Det er altså lykkedes at få teorien til at forenes med den praktiske dimension - på den vis er der tale om en succes!

Det har til gengæld været HELT TYDELIGT, at eksamensprojekterne har taget en del tid fra andre forløb i undervisningen - typisk har arkitekturprojektet været amputeret sammenlignet med tidligere erfaringer. På den vis peger resultaterne af dette års undervisning mod, at læreplanen nu er for omfattende, i forhold til hvad der er realistisk i den reelle undervisning.

Man bør altså overveje muligheder for at mindske krav og bindinger i læreplanen med det nye krav om et afsluttende eksamensprojekt.

Forslag: Man kunne droppe kravet om undervisning i forskellige gengivelsesstrategier. Begrebet blev indført i tilknytning til reformen og er - ironisk nok - overhovedet ikke kendt i kunsthistorien + i anvendelse udtryk for rigide rammer fulgt af tilsvarende problemstillinger - kunstværker er vel for det meste langt mere komplekse end strategierne kan indfatte? Eleverne vil under alle omstændigheder møde forskellige medier, udtryksformer, kunstarter, intentioner, mv. - derfor vil der ikke være tale om et tab.

En positiv oplevelse ved fremlæggelserne under eksaminationen var ..., at eleverne faktisk kunne relatere deres produkter til kunstneriske genrer og metoder (f.eks. popkunst, chokkunst ...). De var bedre end forventet til at vurdere produktets "chancer" som kunst. Især relationen til publikum og udstillings/brugssammenhæng var eleverne gode til at præsentere. Måske kom en ekskursion til Herning (Heart og CHP/EA-museet mv.) til gavn her. De havde faktisk set mange måder at præsentere kunst på, mange måder at adressere kunstneriske udtryk på. .... Det er vigtigt at eleverne kan relatere deres eksamensprojekter til en kunstnerisk strategi, at de kan snakke det på plads, selvom selve udtrykket ikke lykkes helt.

Ja det er gået godt med eksamenen (C-niveau). Og det med eksamensprojektet synes jeg har været meget vellykket. Da der nu er indført dette projekt, der optager den ene halvdel af eksaminationstiden, kunne man måske tilsvarende afkorte forberedelsestiden til det på dagen udleverede spørgsmål til kun en halv time. Hermed til overvejelse...

Fra censor:

Jeg oplevede, at projektet var et positivt indslag i eksamen. At kursisterne starter med at præsentere deres EGET bud på temaet giver eksamen et præg af, at de ikke kun er gæster i kunsten, men også selv bidrager.

Det har jeg savnet siden reformen.

Det er så kedeligt, at der ikke er belæg for at bedømme selve arbejdet, men kun kursistens analyse og refleksion over eget værk i forhold til 'rigtige' kunstneres arbejder.

På mit arbejdssted har vi en stor procentdel gymnasiefremmede kursister, og det, der gav mig størst glæde og tilfredsstillelse i tiden før reformen, var at give netop *de* unge bonus for kreativitet og æstetisk sans i faget billedkunst.

Projektet er et skridt på vejen til at gøre billedkunst til et praktisk-musisk fag – igen. Men lad os få lov til at lade kvaliteten af det indgå i bedømmelsen.

Jeg har haft 2 store klasser op i billedkunst på c-niveau (hhv. 32 og 26 elever). Det var rigtig positivt at inddrage elevernes praktiske arbejde og eksamensprojektet har de i høj grad taget seriøst. Godt, at vi har prioriteret det eksperimentelle højere igen.

Jeg har haft mine B-elever op for første gang med projektfremlæggelser.

Jeg synes, det er et hit! Der kommer en forbilledlig variation i eksaminationen, og man får mulighed for at få en ægte - og kvalificeret - dialog med eleverne.

Jeg synes, nået her til sommerferien hvor det hele er overstået, at det er rigtig godt med det praktiske eksamensprojekt, MEN et STORT problem, at det næsten er umuligt at nå, i og med der egentlig ikke er fjernet noget fra den tidligere læreplan (bortset fra en enkelt kunsthistorisk periode - som mange vælger at tage med alligevel for overblikkets skyld).

Som min kollega vist har nævnt, er det temmelig oplagt som minimum at fjerne det besynderlige begreb "gengivelsesstrategi", som mange lærere i mangel af bedre forslag forsøger at løse ud fra bogen "Billedkunst"s lige så besynderlige kategorier "øjet, tanken og følelsen". Imidlertid er der næppe mange timer at hente i afskaffelsen af dette element i læreplanen, da der nok ikke er mange undervisere, som bruger særlig meget tid på det. Men jeg vil insistere på, at det er svært at nå både analyse og kunsthistorie inden for alle tre kunstformer, hvis eleverne skal nå frem til selvstændige analyser og en forståelse af de kunsthistoriske perioder. Så en eller anden form for reduktion/valgfrihed i læreplanens mål ville være en nødvendig forbedring.

Jeg har været eksaminator på C-niveau i år, og den form, som har været velfungerende de seneste år, var ikke vanskelig at tilpasse til den kortere tid som indførelsen af eksamensprojektet medførte. Og fremlæggelsen af projektet fungerede også i det store og hele uproblematisk. Selvfølgelig kræver det megen disciplin at overholde tiden, når så meget grej skal flyttes mellem lokalerne.

Jeg er meget glad for, at projektet er kommet tilbage i billedkunst c.

Som censor har jeg kun positive oplevelser mht elevernes præsentation af deres projekt.

Tidsmæssigt er det også passende med max 10 minutter til projektet under eksamen.

Fra censor:

Det er mit indtryk at deres (eksaminandernes) projekt er en meget positiv del af eksamen. Det er godt det er kommet ind. Eneste problem er at med det bliver tiden lidt kort.

Min - og censors - erfaring er, at eksamensprojektet er en interessant del af eksamen, men desværre ikke hænger godt sammen med resten af opgaverne - de teoretiske/analytiske spørgsmål.

Projektet bruges til at komme i gang med at snakke, men vi kan ikke rigtig vurdere deres præstation ud fra dette projekt. Dvs. vi har svært ved at lade det trække op eller ned, og derfor bliver det ret ligegyldigt til eksamen. Det vigtigste for os er stadig deres teoretiske/analytiske opgaver og de dertil hørende praktiske opgaver! Projektets fremlæggelse er

forberedt som et manuskript derhjemme, og eleverne har derfor svært ved at løsrive sig fra deres "manuskript" og faste idé om projektets indhold. Det er desuden næsten umuligt for dem, at forholde sig til deres teoretiske emne og projektet i sammenhæng dvs. hvis emnet er f.eks. "komposition" kan de ikke bruge det på deres eksamensprojekt.

Konklusionen er derfor en dårlig erfaring med projektet pga: 1) at der ikke er afsat mere tid til den mundtlige eksamen (vi har hammer travlt!), når vi nu også skal noget mere, 2) eleverne har forberedt et færdigt "manuskript" som de fremlægger (uden dialog med eksaminator) og 3) vi har svært ved at bruge projektet i den samlede bedømmelse. Jeg vil værdsætte nogle faglige kurser med projektet som emne.

De fleste elever valgte at starte med deres projekt - og jeg tror, det var en god og "tryk" start for dem. Kombinationen af projekt og portfolio-spørgsmål gav egentligt et overraskende "bredt" blik på eleven - nogle gange var præstationen meget blandet, andre gange var den mere ensartet.

Fra eksaminator:

Der er lidt "gynger og karruseller" over det - hvis man trækker et emne, man er tynd i kan man redde meget på et godt projekt, og omvendt var der også eksempler på en, der var stærk i teori men svag i projektet, hvilket præcist afspejlede den energi han havde investeret i projektet. Så alt i alt synes jeg at projekterne har været et godt og frugtbart indslag.

Fremlæggelsen af Eksamensprojektet på C-niveau fungerer fint, og er med til at forbedre vurderingsgrundlaget. Eksamensprojektet er en gevinst for faget.

Fra censor og eksaminator:

Der er kun ca 5 min til elevens fremlæggelse af projekter, hvis der skal være en efterfølgende diskussion. Det skal eleverne derfor vide på forhånd. Desuden bør man vel arrangere en slags ophængning, som min kollega gjorde i Høje Taastrup: Dette vil vise skitser og forarbejder og inddrage en holdning til kuratering.

En slags disposition for eleverne fremlæggelse kunne også være fint at tale om, så man ikke får meget lange kronologiske foredrag om fremstilling, tolkning og bedømmelse.

Fra censor:

Jeg synes, at projektet har givet faget "et løft". Omkring halvdelen af kursisterne valgte at indlede eksaminationen med deres projekt. Generelt var der tale om mange fine projekter. Man kunne tydeligt mærke, at kursisterne følte, at de havde "ejerskab" til netop deres projekt. Mange var i stand til at drage gode paralleller til årets arbejde og undervisning.

...

Tidsmæssigt fungerede det også fint. Kursisterne kunne lige netop nå både projekt og det obligatorisk stof.

Jeg har selv undervist 1.g billedkunst på c-niveau. Eleverne var meget glade for projektarbejdet og de arbejdede generelt meget koncentreret og fokuseret på deres valg.

Den praktiske opgave synes jeg ikke gør den store forskel, idet dens tilknytning til det teoretiske spørgsmål ofte er ret 'far fetched', og det teoretiske og praktiske ofte ikke helt hænger sammen.

Fra censor:

Eksamensprojektet fungerede fint, og det virkede som om det var meningsfuldt for eleverne at beskæftige sig med teori/ praksis på denne måde (ligesom i øvrigt spørgsmålenes teori/ praksis).

Fra censor og eksaminator:

Jeg synes eksamensprojektet kom til at fylde alt for meget i mange eksaminationer – det gav for lidt tid til, at man kunne få et ordentlig indtryk af elevens kunnen i fagets discipliner. De havde jo alle forberedt sig rigtig godt på at fremlægge deres eget.

Belært af denne erfaring – mine egne elever brugte hver ca. 5 min. på at fremlægge deres eksamensprojekt – og det var rigeligt til at censor kunne danne sig et godt indtryk af, hvad de havde lavet.

Fra censor:

Evaluering af billedkunst C. : Projekterne var overfladiske og minimale. Et enkelt var fint. Det virkede ikke som om, der havde været tid til at inddrage projektet i undervisningen. Hvilket er forståeligt. Projekternes fokus var ikke præciseret og havde ikke en fokuseret "hat" i undervisningsbeskrivelsen.

Der er på billedkunst c-niveau ikke tid til undervisning i projekt med det timetal, og de øvrige krav, der er i læreplanen. Det kan lykkes, hvis der vælges et overordnet meget stramt tema, der introduceres præcist og godt. Men det medfører, at individualitet i projekternes udførelse forsvinder. Mener det vil være en god ide, med flere timer til c-niveau - eller færre krav og mere fordybelse.

Jeg synes, at det gik forbløffende fint med fremlæggelsen af eksamensprojektet på c-niveau. Eleverne var trygge ved, at der var en på forhånd kendt del. Der var stor forskel på deres udbytte af projektet, men generelt var de glade for det. Jeg havde frygtet, at det ville blive svært at holde tiden, men med en let nedjustering af kravet til antallet af værker i den anden del af eksamen, så gik det udmærket.

Jeg har været censor for to hold i billedkunst på C-niveau, og synes at fremlæggelserne af eksamensprojektet er et stort plus for eksamen i vores fag. Det er dog kun få elever/kursister, der kan fremlægge detaljeret om idé-proces-teknik-virkemidler-udtryk uden hjælp. Det kneb især på hf. På stx havde mange elever lavet præsentationsplancher/små opslagstavler, hvilket virkede rigtig fint og overbliksskabende.

Ang. eksamenserfaringer kan jeg konstatere, at der generelt er tidsnød på såvel B-som c-niveau, da eksamensprojektet har en tendens til at brede sig, hvis ikke eleven stoppes - og evt. ikke når at få vigtige pointer med. Der er stor fortællelyst og engagement - rigtig godt for faget - men i bedømmelsessammenhæng kan der opstå diskussioner ang. vægtingen ml. det praktiske og det teoretiske (f.ex manglende teori, men fin udførelse).

Jeg har selv haft 3 C hold til eksamen (2 hf og 1 g hold). Jeg synes det har fungeret godt med projektet, og de fleste gik seriøst ind i en fremlæggelse. Og ofte kunne projektet inddrages i billedsamtalerne sammen med billederne, som eleverne brugte for at besvare det af mig stillede spørgsmål.

Problem: Hvis eleverne skal evalueres på produktet, hvorfor skal de så overhovedet fremlægge det?

Her kommer en evaluering fra en censor i BK C niv. denne eksamenstermin. Jeg har været censor to steder.

Det kan opleves som lidt stressende at skulle nå eksamensprojektet, men det gik alligevel. Nogle elever talte lidt langsomt, og i de tilfælde var det svært at nå igennem både eksamensprojektet og spørgsmålet. Vi måtte hundse lidt med nogle af eleverne, det er ikke så rart. Men ofte er det elever der har svært ved at skelne væsentligt fra væsentligt, der har for lidt tid, fordi de ikke kommer med nogle opsamlende pointer/konklusioner, men bare snakker i øst og vest. Andre gange er det meget dygtige elever, men der man jo ikke i tvivl om bedømmelsen, når der bliver sagt tak

En positiv ting var, at vi ofte gik hen til den pågældende elevs projekt, for at høre deres fremlæggelse. Det virkede rart at veksle mellem at stå op til projektdelen og sidde til den anden del. Det virkede også som om det passede eleverne godt med dette skift.

For censor er det bestemt rart at komme lidt op og stå ind imellem.

Nogle elever valgte at tage deres projekter med hen til bordet hvor den efterfølgende eksamination foregik. Det fungerede også fint. Især i de tilfælde hvor eksamensprojekt og temaet for spørgsmålet kunne integreres.

Så alt i alt fungerede eksamen rent praktisk fint.

Der skal nok arbejdes lidt mere med at forberede eleverne på hvad de skal sige om deres eksamensprojekt. Rigtigt mange elever manglede sprog til at beskrive deres eget projekt objektivt. De havde ikke svært ved at formulere hvad de ville med deres projekt og hvad de havde tænkt, men i højere grad med at forholde sig konkret til hvordan de havde valgt at udforme deres projekt. Altså koblingen mellem det man har tænkt sig og det man her fået udarbejdet /produceret. Koblingen mellem det tænkte og det produkt de stod med.

De føler meget de unge, og har så meget på hjertet at de har svært ved at forholde sig konkret bk-fagligt til deres projekter.

Eksaminationen i projektet afspejlede udmærket elevernes proces/manglende process og lødigheden/lige gyldigheden i projektet. Det var meget tydeligt, hvilke elever der havde god forståelse for, at opgaven forudsatte analyse af arkitekturen i byrummet, før de udarbejdede forslag til et 3-D-værk.¹

Efter min opfattelse er det vigtigt at understrege, at læreren skal være vejleder i eksamenprojektperioden.

En kort skriftlig vurdering af min eksamen med B-niveau:

Langt hen ad vejen gik det ganske fint: Spørgsmålenes indgang var på enkeltforløb i undervisningen, men de bredte sig fint ud over flere forløb i løbet af besvarelsen. Elevernes portfolio bestod af en del indsamlet materiale fra udstillinger, deres praktiske øvelser, teoribøgerne og så en varierende mængde (for mig) ukendt materiale - som de var blevet opfordret til at indsamle (løbende, og op til eksaminationen). Jeg havde i årets løb primært sikret mig de praktiske opgaver var der, så jeg følte mig sikker på at spørgsmålene kunne åbne ind til dem også - det fungerede, altså begge dele. Jeg vil gerne se nye billeder til eksamen, og præsentationen er ikke dårligere målestok end omtalen af det indforståede. Samtidig kunne jeg også konstatere, at portfolioformen er et fantastisk instrument at evaluere elevdeltagelse med. Det 00 vi gav var helt fortjent - på dagen, men også som resultat af året.

Jeg vidste fra tidligere censorater, at tiden er knap til B- niveaueksaminationen, så jeg havde opfordret eleverne til at køre meget fokuserede formanalyser (for at undgå for meget ligegyldig snak) - det gav ganske vist bedre luft til projekt og fortolkning, men ikke til censors udelte begejstring - så jeg måtte justere løbende og aktivere lidt bredere formanalyser. Det gik også, men jeg vil ændre udmelding til eleverne næste gang.

---

¹ Projektets fælles problemformulering lød:

På pladsen foran Black Box Theater i Holstebro skal du udtænke et **tre-dimensionelt** værk, der samler og ”styrer” oplevelsen af hele bygningskomplekset (Black Box Theater, Musikteatret og Hotel Royal) set fra Forsyningsværket i Helgolandsgade.

Du skal **researche** de fysisk-arkitektoniske rammer med henblik på at lave et **værk** til pladsen. Der lægges især vægt på den kreative proces' valg / fravalg for at nå frem til dit bud på den færdige form – i **skitseform** (såvel to-dimensionale som tre-dimensionale skitser).

Afslutningsvis **vurderer** du konsekvensen af dit tre-dimensionale værk for hele bygningskomplekset.

Fra eksaminator:

De fleste elever havde forberedt deres eksamensprojekt godt, men enkelte havde tendens til at læse op fra et manuskript udarbejdet på forhånd, mens andre slet ikke afspejlede, at der skulle være lagt fem modulers arbejde i det.

...

Selv om rækkefølgen af eksamensdelene er selvvalgt, anbefalede jeg, at eksaminanderne begyndte med eksamensprojektet, som de havde forberedt sig på og derved kunne formulere bedre. Derefter havde de talt sig varme til den ekstemporale del og var blevet mindre nervøse. Enkelte valgte at flette de to dele af eksaminationen sammen, når der var berøringsflader mellem projektet og det ekstemporalt trukne spørgsmål.

Fra en skriftlig orientering til eleverne:

Eksamensprojektet:

Giv et indledende oplæg, hvor du redegør for og diskuterer centrale dele af projektet bl.a. ud fra problemformuleringen.

Du skal fremlægge både dit eget arbejde og hvad der har inspireret dig hertil. Gengivelserne skal vises fra din portefolie og/eller de fremlagte lærebøger i forberedelseslokalet, hvorfra de ikke må fjernes. Lærebøgerne ligger også i eksamenslokalet.

Varigheden af denne del af eksaminationen er ca. 10 minutter.

II. Portfoliopróven

II.1 Portfoliopróven

II.2 Eksamensspórgsmålene

II.1 Portfoliopróven

Selvfølgelig bliver portfoliodelen af eksamen klemt og jeg havde begrænset kravene en del i forhold til sidste år. Men eleverne havde som tendens let ved at vælge relevante værker og produkter. Så den del af eksamen lykkedes generelt også godt.

Vi kórtede eksamen stramt, 5 min til at fremlægge projektet, og 5 minutters dialog, 10 min. til portfoliospórgsmålet og 5 minutters dialog. Det gav plads til 3 centrale spørgsmål fra eksaminator og ét fra censor i forbindelse med portfolio-spórgsmålet.

Så kunne vi faktisk (næsten i gymnasiet) holde tiden, og kom rundt om det vi skulle. Jeg fik brug for at "opdrage" lidt på min ene censor, for at eleverne fik tid til at snakke selv i forhold til portfoliospórgsmålet. Det fungerer nemlig godt.

II.2 Eksamensspórgsmålene

Eksaminatorerne bør i øvrigt være opmærksomme på, at eksamensspórgsmålene skal være mindre omfattende, nu hvor der også skal bruges tid på fremlæggelse af eksamensprojekt.

Det er desværre mit indtryk, at der hersker en del usikkerhed ang. eksamensspørgsmålenes udformning og kravene hertil. Måske er der basis for en konkret og kortfattet eksamensguide, da der gennem tiden er kommet en del materiale, som findes forskellige steder, og som evt. ikke bliver læst.

Eksamensspørgsmål billedkunst B:

- 1) **Gengivelsesstrategier**
- 2) **Analysemetoder**
- 3) **Landskab og betydning**
- 4) **Landskab og rum**
- 5) **Tegning og figur**
- 6) **Tegning og funktion**
- 7) **Udstillingsrummet og kunsten**
- 8) **Kunsten og udstillingsrummet**
- 9) **Fotografi og virkelighed**
- 10) **Fotografi og oplevelse**
- 11) **Skulptur og sted**
- 12) **Sted og skulptur**
- 13) **Bygningen som tegn**
- 14) **Bygningen og omgivelserne**
- 15) **Gengivelsesstrategier**
- 16) **Analysemetoder**
- 17) **Landskab og betydning**

Eksempel fra eksaminator:

Ekstemporalt spørgsmål, som trækkes før forberedelsestiden:

Med udgangspunkt i en præsentation, beskrivelse, analyse og fortolkning af mindst tre værker fra kunsthistorien og med inddragelse af egne visuelle eksperimenter skal du belyse det ek-spressive maleris særlige formelle træk (fx komposition, rum, lys, skygge osv).

Saml resultaterne af dine analytiske overvejelser i en konklusion om ekspressivt maleris gengivelsesmåder.

Varigheden af denne del af eksaminationen er ca. 15 minutter

Du kan selv bestemme rækkefølgen i eksaminationen eller flette de to dele sammen, hvis spørgsmålene egner sig til det.

Mine eksamensspørgsmål var for omfattende, hvis vi skulle tage dem efter pålydende kunne vi ikke nå at komme igennem dem, så det skal jeg have skåret bedre til næste år. Jeg håber, der bliver lagt eksamensspørgsmål ud på EMU?

Det, jeg ellers har diskuteret med såvel kolleger som eksaminator og censor, er den nye bestemmelse, der understreger, at eksamensspørgsmålene skal lægge op til besvarelser på tværs af forløbene i undervisningen. Hvis man tager formuleringen meget bogstaveligt, så kan man reelt ikke stille et eksamensspørgsmål i "ren" arkitektur. Nu har jeg set et par forskellige løsninger på det. Hvis man fx blot skriver rum og rumgengivelse, så er elever og kursister tilbøjelige til at undlade arkitekturen. Undervejs mener vi selv, at vi kom frem til rimelige løsninger på problemet – uden helt at undvære arkitektur.

Jeg har været censor ved B-niveau VUC.

Fine eksaminer, det eneste problem begge steder var meget brede teoretiske spørgsmål med krav om flere grundige analyser, som resulterede i for mange overfladiske foranalyser uden betydnings konklusioner.

III. Prøven som helhed

Jeg har i år været censor ved tre billedkunsteksaminer fordelt over disse tre typer:

1) **B-niveau med 48 timers forberedelse.** Jeg finder denne prøveform fremragende til B-niveauet. Der er plads til både eksamensprojekt og den stillede opgave. Jeg har kun set fint afpassede eksamensspørgsmål her. Eksaminanderne har vekslet mellem at sammenflette eksamensprojektet med den stillede opgave og at isolere opgave og eksamensprojekt.

2) **B-niveau med 60 min. forberedelse.** Ved denne form har jeg oplevet, at eksaminator ofte må bruge en del tid og energi på at holde eleverne inden for spørgsmålets rammer. Det kan let gå ud over den tid, som ellers burde gå ubeskåret til eksamensprojektet. Censor skal være benhård mht. at passe på tiden.

3) **C-niveau-eksamen:** De fleste elever er ikke så eksamensvante i 1g/1hf, og de har derfor ofte svært ved at holde sig til en stringent besvarelse af den stillede opgave. Enkelte elever har haft svært ved at overskue / forstå spørgsmålene. Vi skal nok gøre os meget stor umage med at ramme det rigtige sproglige niveau og ikke bede om alt for mange og specifikke svar. Det er mange faglige mål, der skal tjekkes på 30 min, og også her skal censor være på dupperne mht. at overholde tiden. Det er udmærket at eleverne selv kan vælge om de vil sammenflette opgavebesvarelse og eksamensprojekt eller adskille de to dele. De skrappeste elever er dem, der fletter delene sammen, og det er også her der er bedst tid, fordi der ligger en lille rationalisering i sammenfletningen. Omvendt kan de svageste profitere af, at alt er disponeret for dem, når de vælger at isolere eksamensprojektdelen.

Det positive var at man nu kunne belønne elevernes kreative idéudviklende kompetencer.

I praksis er det dog et problem, at der ender med at være så kort tid til såvel den analyserende del med udgangspunkt i porteføljen og til gennemgang af eksamensprojektet.

En tilbundsgående analyse, der viser, man har forstået de taksonomiske niveauer og behersker fagets metodiske greb er svær at nå på 10-15 min.

Gennemgangen af eksamensprojektet bliver ofte på et redegørende plan.

Min erfaring som censor har været at mange undervisere udelukkende prioriterer formalanalysen og eleverne praktisk taget ikke har kendskab til betydnings- eller socialanalyse.

Fornemmer det handler om manglende efteruddannelse hos eller meget kompetente undervisere (?)

Alt i alt en rigtig spændende sommer, der viser at billedkunstfagets lærerplan – som ellers er godt pakket - giver plads til forskellighed. Altid inspirerende at møde kollegaerne ude i landet.

Jeg har været censor på to billedkunst B-niveau hold - eksamen med 48 timers forberedelse og elevvalgt emneområde plus projekt.

Begge steder har det været HF elever.

Det er mit indtryk at den type eksamen betyder at eleverne kan bestå med en meget lille/små viden!! De to lærere håndterede det ret forskelligt - den ene ville have meget brede spørgsmål, for at forhindre at en elev kan bestå med en meget smal viden - den anden accepterede smallere spørgsmål, men der var så til gengæld tid til lidt mere grundig analyse af enkelt værker - men en elev i f.eks. 'moderne arkitektur' eller 'Isceneesat fotografi' kan bestå uden at

vide noget som helst om maleri og skulptur! Og da de selv har valgt emnet behøver de jo ikke læse på resten!

Jeg synes at 30 min til at eksaminere og høre om projektet (incl. votering) er til grin! Vi kan simpelthen ikke nå at spørge rundt og tjekke om de har noget generel viden og analyseforståelse. Det var nemt nok at bedømme præstationerne - men jeg er meget i tvivl om hvad de egentlig kunne sådan mere bredt.....

HF elever har ofte ikke fuldt faget i løbet af året!

Beklager at jeg lyder negativ, men jeg synes det er for nemt - så bliver det til et useriøst fag, hvor man kan bestå ved at lave et projekt og læse et lille emne op på 48 timer.

48-timersprøven virker ikke konstruktiv. Medfører ikke mere fokus. Eleverne fravælger arkitektur.

C-niveau har ikke tid nok til projekter i undervisningen.

B-niveau har ikke fælles klare rammer for, hvad projekter skal indeholde.

Det skal præciseres, at undervisningsbeskrivelserne skal indeholde projektemne/tema/område for klassen/holdet og den enkelte elev.